

An Foclóir Beag

Is foirm de *crú* atá *crúim*.

crú [ainmfhocal firinsneach den cheathrú díochlaonadh]

bonn iarainn faoi chapall agus é tairneáilte faoina chrúb mar chosaint ón talamh uirthi.

< crónán

crú >

Foirmeacha

crú - ainmfhocal

crú	[ainmneach uatha]
crú	[ginideach uatha]
crúite	[ainmneach iolra]
crúite	[ginideach iolra]

LÁITH. = Present
 CAITE = Past
 GH. CHAITE = Imperfect
 FÁIS = Future
 M. COINN. = Conditional

crú [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den cheathrú díochlaonadh]

bleán.

< crú

crúb >

Foirmeacha

crúigh (crú) Dearfach *aistreach*

<p><u>LÁITH.</u> crúim crúnn tú crúnn sé crúnn sí crúimid crúnn sibh crúnn siad <u>Sb.</u> crúitear</p>	<p><u>CAITE</u> chrúigh mé chrúigh tú chrúigh sé chrúigh sí chrúmar chrúigh sibh chrúigh siad <u>Sb.</u> crúdh</p>	<p><u>GH. CHAITE</u> chrúinn chrúiteá chrúdh sé chrúdh sí chrúimis chrúdh sibh chrúidís <u>Sb.</u> chrúití</p>	<p><u>FÁIS.</u> crúfaidh mé crúfaidh tú crúfaidh sé crúfaidh sí crúfaimid crúfaidh sibh crúfaidh siad <u>Sb.</u> crúfar</p>
<p><u>M. COINN.</u> chrúfainn chrúfá chrúfadh sé chrúfadh sí chrúfaimis chrúfadh sibh chrúfaidís <u>Sb.</u></p>	<p><u>M. FOSH. LÁITH.</u> go gcrú mé go gcrú tú go gcrú sé go gcrú sí go gcrúimid go gcrú sibh go gcrú siad <u>Sb.</u></p>	<p><u>M. ORD.</u> crúim crúigh crúdh sé crúdh sí crúimis crúigí crúidís <u>Sb.</u></p>	<p><u>AINM BRIATH.</u> crú <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> crúite</p>

chrúfaí	go gcrúitear	crúitear	
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px;">Diúltach</div>			
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px;">Ceisteach</div>			

crú - ainmfhocal

crú	[ainmneach uatha]
crú	[ginideach uatha]

Ar Ais

An Foclóir Beag

Is foirm de *fi* atá *figh*.

fi [ainm briathartha][ainmfhocal baininsneach den cheathrú díochlaonadh]

éadach a dhéanamh ar sheol trí shnáitheanna a chur trasna thar a chéile; (le scéal agus araile) cumadh, cur le chéile.

< féithleann

fíbín >

fi chorráin (*fíochán dúbailte mar a dhéantar ar bhréidín*).

Foirmeacha

figh (fi) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<p><u>LÁITH.</u> fím fíonn tú fíonn sé fíonn sí fíimid fíonn sibh fíonn siad <u>Sb.</u> fítear</p>	<p><u>CAITE</u> d'fhigh mé d'fhigh tú d'fhigh sé d'fhigh sí d'fhiomar d'fhigh sibh d'fhigh siad <u>Sb.</u> fíodh</p>	<p><u>GH. CHAITE</u> d'fhínn d'fhiteá d'fhíodh sé d'fhíodh sí d'fhímis d'fhíodh sibh d'fhídís <u>Sb.</u> d'fhítí</p>	<p><u>FÁIS.</u> ffídh mé ffídh tú ffídh sé ffídh sí ffíimid ffídh sibh ffídh siad <u>Sb.</u> ffíear</p>
<p><u>M. COINN.</u> d'fhífinn d'fhífeá d'fhífeadh sé d'fhífeadh sí d'fhífimis d'fhífeadh sibh d'fhífidís <u>Sb.</u> d'fhífí</p>	<p><u>M. FOSH. LÁITH.</u> go bhfí mé go bhfí tú go bhfí sé go bhfí sí go bhfíimid go bhfí sibh go bhfí siad <u>Sb.</u> go bhfítear</p>	<p><u>M. ORD.</u> fím figh fíodh sé fíodh sí fímis fígí fídís <u>Sb.</u> fítear</p>	<p><u>AINM BRIATH.</u> fí <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> fite</p>
<p>Diúltach</p>			
<p>Ceisteach</p>			

fi - ainmfhocal

fi	[ainmneach uatha]
fi	[ginideach uatha]

Ar Ais

An Foclóir Beag

Is foirm de *diúltach* atá *diúltaigh*.

diúltach [aidiacht den chéad díochlaonadh]
séantach; doicheallach, tugtha don diúltú.

< diúlfaíoch

diúltú >

Foirmeacha

diúltach - aidacht

diúltach	[ainmneach uatha]
diúltaigh	[ginideach firinscneach]
diúltaí	[ginideach baininscneach]
diúltacha	[ainmneach iolra / ginideach tréaniolra]
diúltach	[ginideach iolra lag]
diúltaí	[breischéim]

Is foirm de *diúltú* atá *diúltaigh*.

diúltú [ainm briathartha][ainmfhocal firinscneach]
gan glacadh le rud (ná diúltaigh é); a rá nach mbeidh baint ná páirt agat le rud nó duine; droim láimhe a thabhairt le rud (diúltú don diabhal); lagú (tá an ghrian ag diúltú); seachaint, druidim siar (tá siad ag diúltú romhainn).

< diúltach

diúnas >

Foirmeacha

diúltaigh (diúltú) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> diúltaím diúltaíonn tú diúltaíonn sé diúltaíonn sí diúltaímid diúltaíonn sibh diúltaíonn siad <u>Sb.</u> diúltaítear	<u>CAITE</u> dhiúltaigh mé dhiúltaigh tú dhiúltaigh sé dhiúltaigh sí dhiúltaíomar dhiúltaigh sibh dhiúltaigh siad <u>Sb.</u> diúltaíodh	<u>GH. CHAITE</u> dhiúltaínn dhiúltaíteá dhiúltaíodh sé dhiúltaíodh sí dhiúltaímis dhiúltaíodh sibh dhiúltaídís <u>Sb.</u> dhiúltaítí	<u>FÁIS.</u> diúltóidh mé diúltóidh tú diúltóidh sé diúltóidh sí diúltóimid diúltóidh sibh diúltóidh siad <u>Sb.</u> diúltófar
<u>M. COINN.</u> dhiúltóinn dhiúltófá	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go ndiúltaí mé go ndiúltaí tú	<u>M. ORD.</u> diúltaím diúltaigh	<u>AINM BRIATH.</u> diúltú <u>AIDIACHT BHRIATH.</u>

dhiúltódh sé dhiúltódh sí dhiúltóimis dhiúltódh sibh dhiúltóidís <u>Sb.</u> dhiúltófaí	go ndiúltaí sé go ndiúltaí sí go ndiúltaimid go ndiúltaí sibh go ndiúltaí siad <u>Sb.</u> go ndiúltaítear	diúltaíodh sé diúltaíodh sí diúltaimis diúltaíge diúltaidís <u>Sb.</u> diúltaítear	diúltaíthe
Diúltach			
Ceisteach			

diúltú - ainmfhocal

diúltú	[ainmneach uatha]
diúltaíthe	[ginideach uatha]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

Níl an focal faighte *oscail* :
ag baint triail as *os-* agus *cail*.

os- [réimír]
os cionn, thuas.

< oráiste

os >

Foirmeacha

os [réimír]

Is foirm de *oscailt* atá *oscail*.

oscailt [ainm briathartha][ainmfhocal baininsneach den dara díochlaonadh]
bearna, scoilt, poll; rud atá dúnta a fhuascailt (doras, bosca, leabhar, do bhéal, a oscailt).

< os

oscailte >

Foirmeacha

oscail (oscailt) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<p>LÁITH. osclaím osclaíonn tú osclaíonn sé osclaíonn sí osclaímid osclaíonn sibh osclaíonn siad <u>Sb.</u> osclaítear</p>	<p>CAITE d'oscail mé d'oscail tú d'oscail sé d'oscail sí d'osclaíomar d'oscail sibh d'oscail siad <u>Sb.</u> osclaíodh</p>	<p>GH. CHAITE d'osclaínn d'osclaíteá d'osclaíodh sé d'osclaíodh sí d'osclaímis d'osclaíodh sibh d'osclaídís <u>Sb.</u> d'osclaítí</p>	<p>FÁIS. osclóidh mé osclóidh tú osclóidh sé osclóidh sí osclóimid osclóidh sibh osclóidh siad <u>Sb.</u> osclófar</p>
<p>M. COINN. d'osclóinn d'osclófá d'osclódh sé d'osclódh sí d'osclóimis d'osclódh sibh d'osclóidís <u>Sb.</u> d'osclófaí</p>	<p>M. FOSH. LÁITH. go n-osclaí mé go n-osclaí tú go n-osclaí sé go n-osclaí sí go n-osclaímid go n-osclaí sibh go n-osclaí siad <u>Sb.</u> go n-osclaítear</p>	<p>M. ORD. osclaím oscail osclaíodh sé osclaíodh sí osclaímis osclaígí osclaídís <u>Sb.</u> osclaítear</p>	<p>AINM BRIATH. oscailt AIDIACHT BHRIATH. oscailte</p>
<p>Diúltach</p>			
<p>Ceisteach</p>			

oscailt - ainmfhocal

oscailt	[ainmneach uatha]
oscailte	[ginideach uatha]
oscailtí	[ainmneach iolra]
oscailtí	[ginideach iolra]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

Is foirm de *breith* atá *beir*.

breith [ainm briathartha][ainmfhocal baininsneach den dara díochlaonadh]

tabhairt nó teacht ar an saol (rugadh leanbh di; lá breithe) tabhairt mar thoradh (ubh a bhreith); iompar chun siúil (beir leat é sin); greim a fháil ar, teacht suas le (beir greim air, ní bhéarfaidh sé anois orainn); buachan (rug sé an chraobh leis); dul (beir leat abhaile); druidim le (ag breith suas ar a trí).

< breisiú

breith >

Foirmeacha

beir (breith) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> beirim beireann tú beireann sé beireann sí beirimid beireann sibh beireann siad <u>Sb.</u> beirtear	<u>CAITE</u> rug mé rug tú rug sé rug sí rugamar rug sibh rug siad <u>Sb.</u> rugadh	<u>GH. CHAITE</u> bheirinn bheirteá bheireadh sé bheireadh sí bheirimis bheireadh sibh bheiridís <u>Sb.</u> bheirtí	<u>FÁIS.</u> béarfaidh mé béarfaidh tú béarfaidh sé béarfaidh sí béarfaimid béarfaidh sibh béarfaidh siad <u>Sb.</u> béarfar
<u>M. COINN.</u> bhéarfainn bhéarfá bhéarfadh sé bhéarfadh sí bhéarfaimis bhéarfadh sibh bhéarfaidís <u>Sb.</u> bhéarfaí	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go mbeire mé go mbeire tú go mbeire sé go mbeire sí go mbeirimid go mbeire sibh go mbeire siad <u>Sb.</u> go mbeirtear	<u>M. ORD.</u> beirim beir beireadh sé beireadh sí beirimis beirigí beiridís <u>Sb.</u> beirtear	<u>AINM BRIATH.</u> breith <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> beirthe
Diúltach			
Ceisteach			

breith - ainmfhocal

breith	[ainmneach uatha]
breithe	[ginideach uatha]
breitheanna	[ainmneach iolra]
breitheanna	[ginideach iolra]

breith [ainmfhocal baininscneach den dara díochlaonadh]
breithiúnas (breith a thabhairt ar chúis; Lá na Breithe).

< breith

breitheamh >

Foirmeacha

breith - ainmfhocal

breith	[ainmneach uatha]
breithe	[ginideach uatha]
breitheanna	[ainmneach iolra]
breitheanna	[ginideach iolra]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

Is foirm de *tabhairt* atá *tabhair*.

tabhairt [ainm briathartha][ainmfhocal baininsneach]

bronnadh, soláthar (thug sé le fonn é; seilbh, teideal, a thabhairt; comhairle, breith, a thabhairt); scaoileadh amach (móid a thabhairt; cárta, cábla, a thabhairt); fás, borradh (talamh a bhfuil tabhairt ann); caitheamh (léim a thabhairt; thug sé a shaol ann); géilleadh, stríocadh, teip (má thugann an balla sin); tógáil, iompar, crochadh leat (tabhair abhaile é; thug sé leis é; tabhair i leith iad); ionsaí, iarraidh (thug sé fúm, faoi é a dhéanamh); scaradh le (eolas a thabhairt uait; dóchas a thabhairt suas).

< súsá

tabhartas >

Foirmeacha

tabhair (tabhairt) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> tugaim tugann tú tugann sé tugann sí tugaimid tugann sibh tugann siad <u>Sb.</u> tugtar	<u>CAITE</u> thug mé thug tú thug sé thug sí thugamar thug sibh thug siad <u>Sb.</u> tugadh	<u>GH. CHAITE</u> thugainn thugtá thugadh sé thugadh sí thugaimis thugadh sibh thugaidís <u>Sb.</u> thugtaí	<u>FÁIS.</u> tabharfaidh mé tabharfaidh tú tabharfaidh sé tabharfaidh sí tabharfaimid tabharfaidh sibh tabharfaidh siad <u>Sb.</u> tabharfar
<u>M. COINN.</u> thabharfainn thabharfá thabharfadh sé thabharfadh sí thabharfaimis thabharfadh sibh thabharfaidís <u>Sb.</u> thabharfaí	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go dtuga mé go dtuga tú go dtuga sé go dtuga sí go dtugaimid go dtuga sibh go dtuga siad <u>Sb.</u> go dtugtar	<u>M. ORD.</u> tugaim tabhair tugadh sé tugadh sí tugaimis tugaidí tugaidís <u>Sb.</u> tugtar	<u>AINM BRIATH.</u> tabhairt <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> tugtha
Diúltach			
Ceisteach			

tabhairt - ainmfhocal

tabhairt	[ainmneach uatha]
tabhartha	[ginideach uatha]

An Foclóir Beag

feic [ainmfhocal firinsneach den cheathrú díochlaonadh]
radharc suarach nó gránna (nach é an feic é).

< feasta

feiceáil >

Foirmeacha

feic - ainmfhocal

feic	[ainmneach uatha]
feic	[ginideach uatha]
feiceanna	[ainmneach iolra]
feiceanna	[ginideach iolra]

Is foirm de *feiceáil* atá *feic*.

feiceáil [ainm briathartha][ainmfhocal baininsneach den tríú díochlaonadh]
tabhairt faoi deara, tógáil ruda isteach leis na súile (ní fhaca sé mé ach chonaic mé é); aithint, meas (fan anois go bhfeicfidh mé); labhairt le (caithfidh mé tú a fheiceáil); cuardach (tháinig sé do m'fheiceáil); dealramh (do) (chonacthas dom nach raibh).

< feic

feiceálach >

Foirmeacha

feic (feiceáil) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> feicim feiceann tú feiceann sé feiceann sí feicimid feiceann sibh feiceann siad <u>Sb.</u> feictear	<u>CAITE</u> chonaic mé chonaic tú chonaic sé chonaic sí chonaiceamar chonaic sibh chonaic siad <u>Sb.</u> chonacthas	<u>GH. CHAITE</u> d'fheicinn d'fheicteá d'fheiceadh sé d'fheiceadh sí d'fheicimis d'fheiceadh sibh d'fheicidís <u>Sb.</u> d'fheictí	<u>FÁIS.</u> feicfidh mé feicfidh tú feicfidh sé feicfidh sí feicfimid feicfidh sibh feicfidh siad <u>Sb.</u> feicfear
<u>M. COINN.</u> d'fheicfinn d'fheicfeá d'fheicfeadh sé	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go bhfeice mé go bhfeice tú go bhfeice sé	<u>M. ORD.</u> feicim feic feiceadh sé	<u>AINM BRIATH.</u> feiceáil <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> feicthe

d'fheicfeadh sí d'fheicfimis d'fheicfeadh sibh d'fheicfidís <u>Sb.</u> d'fheicfi	go bhfeice sí go bhfeicimid go bhfeice sibh go bhfeice siad <u>Sb.</u> go bhfeictear	feiceadh sí feicimis feicigí feicidís <u>Sb.</u> feictear	
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px;">Diúltach</div>			
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px;">Ceisteach</div>			

feiceáil - ainmfhocal

feiceáil	[ainmneach uatha]
feiceála	[ginideach uatha]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

Is foirm de *cloisteáil* atá *clois*.

cloisteáil [ainm briathartha][ainmfhocal baininscneach den trú díochlaonadh]
glacadh fuaimneanna trí na cluasa, cluinstin, aireachtáil.

< cloigín

clos >

Foirmeacha

clois (cloisteáil) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<p><u>LÁITH.</u> cloisim cloiseann tú cloiseann sé cloiseann sí cloisimid cloiseann sibh cloiseann siad <u>Sb.</u> cloistear</p>	<p><u>CAITE</u> chuala mé chuala tú chuala sé chuala sí chualamar chuala sibh chuala siad <u>Sb.</u> chualathas</p>	<p><u>GH. CHAITE</u> chloisim chloisteá chloiseadh sé chloiseadh sí chloisimis chloiseadh sibh chloisidís <u>Sb.</u> chloistí</p>	<p><u>FÁIS.</u> cloisfidh mé cloisfidh tú cloisfidh sé cloisfidh sí cloisfimid cloisfidh sibh cloisfidh siad <u>Sb.</u> cloisfear</p>
<p><u>M. COINN.</u> chloisfinn chloisfeá chloisfeadh sé chloisfeadh sí chloisfimis chloisfeadh sibh chloisfidís <u>Sb.</u> chloisfí</p>	<p><u>M. FOSH. LÁITH.</u> go gcloise mé go gcloise tú go gcloise sé go gcloise sí go gcloisimid go gcloise sibh go gcloise siad <u>Sb.</u> go gcloistear</p>	<p><u>M. ORD.</u> cloisim - cloiseadh sé cloiseadh sí cloisimis - chloisidís <u>Sb.</u> cloistear</p>	<p><u>AINM BRIATH.</u> cloisteáil <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> cloiste</p>
<p>Diúltach</p>			
<p>Ceisteach</p>			

cloisteáil - ainmfhocal

cloisteáil	[ainmneach uatha]
cloisteála	[ginideach uatha]

Ar Ais

An Foclóir Beag

Is foirm de *rá* atá *abair*.

rá [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den cheathrú díochlaonadh]

rud éigin a deirtear, abairt, focal (níor creideadh mo ráite); rud a chur i bhfocail, labhairt (abair é seo dom; ní dúirt sé dada); aithris (abair do phaidreacha); insint (déarfaidh mé le d'athair thú; abair scéal); ordú (abair leis teacht); cur síos (sin mar atá ráite sa leabhar seo).

< ruóg

rábach >

ráite go (toisc go).

Foirmeacha

abair (rá) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<p><u>LÁITH.</u> deirim deir tú deir sé deir sí deirimid deir sibh deir siad <u>Sb.</u> deirtear</p>	<p><u>CAITE</u> dúirt mé dúirt tú dúirt sé dúirt sí dúramar dúirt sibh dúirt siad <u>Sb.</u> dúradh</p>	<p><u>GH. CHAITE</u> deirinn deirteá deireadh sé deireadh sí deirimis deireadh sibh deiridís <u>Sb.</u> deirtí</p>	<p><u>FÁIS.</u> déarfaidh mé déarfaidh tú déarfaidh sé déarfaidh sí déarfaimid déarfaidh sibh déarfaidh siad <u>Sb.</u> déarfáir</p>
<p><u>M. COINN.</u> déarfainn déarfá déarfadh sé déarfadh sí déarfaimis déarfadh sibh déarfaidís <u>Sb.</u> déarfáí</p>	<p><u>M. FOSH. LÁITH.</u> go ndeire mé go ndeire tú go ndeire sé go ndeire sí go ndeirimid go ndeire sibh go ndeire siad <u>Sb.</u> go ndeirtear</p>	<p><u>M. ORD.</u> abraim abair abradh sé abradh sí abraimis abraigí abraidís <u>Sb.</u> abairtear</p>	<p><u>AINM BRIATH.</u> rá <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> ráite</p>
<p>Diúltach</p>			
<p>Ceisteach</p>			

rá - ainmfhocal

rá	[ainmneach uatha]
rá	[ginideach uatha]
ráite	[ainmneach iolra]
ráite	[ginideach iolra]

Is foirm de *abar* atá *abair*.

abar [ainmfhocal firinsneach den chéad díochlaonadh]
talamh bog.

< abairt

abarthá >

Foirmeacha

abar - ainmfhocal

abar	[ainmneach uatha]
abair	[ginideach uatha]
abair	[ainmneach iolra]
abar	[ginideach iolra]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

Is foirm de *fáil* atá *faigh*.

fáil [ainm briathartha][ainmfhocal baininsneach den tríú díochlaonadh]

sealbhú, aimsiú (faigh do chóta agus bí liom); gnóthú (gheobhaidh sé an lámh uachtair ort); soláthar (fuair mé an dochtúir dó); dul trí fulaingt (má fhaighim scanradh; fuair sí bás; náire a fháil); teacht ar (fuair sí airgead cailte); éirí (bhí an oíche ag fáil dorcha); teacht ar fhios nó ar eolas (fuair mé amach nach é a rinne é); bheith ábalta (ní bhfaighinn a leithéid a rá leat); soláthar, sroicheadh (níl fáil ar a leithéid; níl sé ar fáil, le fáil, go héasca).

< fáidhiúil

fáilte >

Foirmeacha

faigh (fáil) Dearfach aistreach

<p>LÁITH. faighim faigheann tú faigheann sé faigheann sí faighimid faigheann sibh faigheann siad <u>Sb.</u> faightear</p>	<p>CAITE fuair mé fuair tú fuair sé fuair sí fuairéamar fuair sibh fuair siad <u>Sb.</u> fuarthas</p>	<p>GH. CHAITE d'fhaighinn d'fhaigteá d'fhaigheadh sé d'fhaigheadh sí d'fhaighimis d'fhaigheadh sibh d'fhaighidís <u>Sb.</u> d'fhaightí</p>	<p>FÁIS. gheobhaidh mé gheobhaidh tú gheobhaidh sé gheobhaidh sí gheobhaimid gheobhaidh sibh gheobhaidh siad <u>Sb.</u> gheofar</p>
<p>M. COINN. gheobhainn gheofá gheobhadh sé gheobhadh sí gheobhaimis gheobhadh sibh gheobhaidís <u>Sb.</u> gheofaí</p>	<p>M. FOSH. LÁITH. go bhfaighe mé go bhfaighe tú go bhfaighe sé go bhfaighe sí go bhfaighimid go bhfaighe sibh go bhfaighe siad <u>Sb.</u> go bhfaightear</p>	<p>M. ORD. faighim faigh faigheadh sé faigheadh sí faighimis faighigí faighidís <u>Sb.</u> faightear</p>	<p>AINM BRIATH. fáil AIDIACHT BHRIATH. faighte</p>
<p>Diúltach</p>			
<p>Ceisteach</p>			

fáil - ainmfhocal

fáil	[ainmneach uatha]
fála	[ginideach uatha]

An Foclóir Beag

Is foirm de *ithe* atá *ith*.

ithe [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den cheathrú díochlaonadh]

bia a chaitheamh; greim bia (tá ithe agus ól ann); cogaint (ag ithe a chuid ingne); creimeadh (an fharraige ag ithe an chósta); feannadh, sciolladh (íosfaidh siad a chéile); slogadh (bhí sé ag ithe na cainte); marú, céasadh (ite ag an tochas, ag an éad); (le farraige) imeacht ina briotáí, oibriú go sceanúil.

< istoíche

itheachán >

Foirmeacha

ith (ithe) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> ithim itheann tú itheann sé itheann sí ithimid itheann sibh itheann siad <u>Sb.</u> itear	<u>CAITE</u> d'ith mé d'ith tú d'ith sé d'ith sí d'itheamar d'ith sibh d'ith siad <u>Sb.</u> itheadh	<u>GH. CHAITE</u> d'ithinn d'iteá d'itheadh sé d'itheadh sí d'ithimis d'itheadh sibh d'ithidís <u>Sb.</u> d'ití	<u>FÁIS.</u> íosfaidh mé íosfaidh tú íosfaidh sé íosfaidh sí íosfaimid íosfaidh sibh íosfaidh siad <u>Sb.</u> íosfar
<u>M. COINN.</u> d'íosfainn d'íosfá d'íosfadh sé d'íosfadh sí d'íosfaimis d'íosfadh sibh d'íosfaidís <u>Sb.</u> d'íosfaí	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go n-ithe mé go n-ithe tú go n-ithe sé go n-ithe sí go n-ithimid go n-ithe sibh go n-ithe siad <u>Sb.</u> go n-itear	<u>M. ORD.</u> ithim ith itheadh sé itheadh sí ithimis ithigí ithidís <u>Sb.</u> itear	<u>AINM BRIATH.</u> ithe <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> ite
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px;">Diúltach</div>			
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px;">Ceisteach</div>			

ithe - ainmfhocal

ithe	[ainmneach uatha]
ithe	[ginideach uatha]

An Foclóir Beag

Is foirm de *teacht* atá *tagaim*.

teacht [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den trúú díochlaonadh]

druidim nó déanamh ar an áit seo; gabháil, gluaiseacht (tar an bealach seo; an dtiocfaidh tú linn?); sroicheadh, tarlú (tá an samhradh tagtha; tháinig a lá; teacht ar nead; tiocfar ort fós); foilsíú, nochtadh, fás (tháinig an síol; tháinig an leabhar amach; bhí na deora ag teacht); téarnamh (bád eisean is tháinig mise); fás, forbairt (tháinig trua agam dó; tá an bláth ag teacht air; tháinig misneach dom); aontú (ní thagaim leat ann sin); bheith in ann (ní thig liom é a dhéanamh); sárú (ní ag teacht romhat é); trácht, lua (ós ag teacht thairis sin duit).

< teach

teachta >

teacht abhaile (gus, cumas (níl aon teacht abhaile ann)).

teacht aniar (gus, seasamh).

teacht i láthair (pearsantacht).

teacht isteach (ioncam).

Foirmeacha

tar (teacht) Dearfach *neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> tagaim tagann tú tagann sé tagann sí tagaimid tagann sibh tagann siad <u>Sb.</u> tagtar	<u>CAITE</u> tháinig mé tháinig tú tháinig sé tháinig sí thángamar tháinig sibh tháinig siad <u>Sb.</u> thángthas	<u>GH. CHAITE</u> thagainn thagtá thagadh sé thagadh sí thagaimis thagadh sibh thagaidís <u>Sb.</u> thagtaí	<u>FÁIS.</u> tiocfaidh mé tiocfaidh tú tiocfaidh sé tiocfaidh sí tiocfaimid tiocfaidh sibh tiocfaidh siad <u>Sb.</u> tiocfar
<u>M. COINN.</u> thiocfainn thiocfá thiocfadh sé thiocfadh sí thiocfaimis thiocfadh sibh thiocfaidís <u>Sb.</u> thiocfaí	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go dtaga mé go dtaga tú go dtaga sé go dtaga sí go dtagaimid go dtaga sibh go dtaga siad <u>Sb.</u> go dtagtar	<u>M. ORD.</u> tagaim tar tagadh sé tagadh sí tagaimis tagaigí tagaidís <u>Sb.</u> tagtar	<u>AINM BRIATH.</u> teacht <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> tagtha
<p>Diúltach</p> <p>Ceisteach</p>			

teacht - ainmfhocal

teacht	[ainmneach uatha]
teachta	[ginideach uatha]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

Is foirm de *dul* atá *téim*.

dul [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den tríú díochlaonadh]

gluaiseacht (dul abhaile, anonn is anall); imeacht (cá ndeachaigh sé? rachaimid amach an sliabh); sroicheadh (bhí an t-uisce ag dul go glúine orm); rith (conas tá an scéal ag dul? seo mar a théann an chéad véarsa); cosaint (chuaigh sé pingin mhaith airgid); gabháil, tosú (dul a chodladh, ag léamh); a éirí le (chuaigh agam é a dhéanamh); léamh, tuiscint (is deacair dul amach ar an bhfear sin); teacht (chuaigh feabhas air); titim (ormsa a chuaigh an costas, an milleán); seasamh (is gearr le dul orainn é); teip, múchadh (tá sí ag dul as go mór; tá an lampa ag dul as; chuaigh díom é a dhéanamh); bheith dlite (bhí an méid sin ag dul dó); réiteach le (chuaigh an t-athrú bia go maith dó); imeacht as (dul faoi na gréine); luí isteach le (chuaigh sé sna saighdiúirí); athrú (ag dul i léig, in olcas; ag dul ó mhaith; dul le buile) le cosúlacht nó réiteach (lena máthair a chuaigh sí; ní théann an dá dhath le chéile; téann an deoch síos go maith leis); ceiliúradh, loiceadh (ná téigh siar ar d'fhocal; dul ar gcúl); briseadh, sárú (dul thar fóir; ní rachadh sé thar a fhocal; níl aon dul thairis); polladh (chuaigh an fuacht tríom); caitheamh (ag dul trí airgead); seans (níl aon dul aige air); leagan (dul cainte); bail (ar an dul ina raibh sé); am, ócáid (den dul seo; ar an gcéad dul síos).

< duirling

dumhach >

Foirmeacha

téigh (dul) Dearfach aistreach/neamhaistreach

<u>LÁITH.</u> téim téann tú téann sé téann sí téimid téann sibh téann siad <u>Sb.</u> téitear	<u>CAITE</u> chuaigh mé chuaigh tú chuaigh sé chuaigh sí chuamar chuaigh sibh chuaigh siad <u>Sb.</u> chuathas	<u>GH. CHAITE</u> théinn théiteá théadh sé théadh sí théimis théadh sibh théidís <u>Sb.</u> théití	<u>FÁIS.</u> rachaidh mé rachaidh tú rachaidh sé rachaidh sí rachaimid rachaidh sibh rachaidh siad <u>Sb.</u> rachfar
<u>M. COINN.</u> rachainn rachfá rachadh sé rachadh sí rachaimis rachadh sibh rachaidís <u>Sb.</u> rachfaí	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go dté mé go dté tú go dté sé go dté sí go dtéimid go dté sibh go dté siad <u>Sb.</u> go dtéitear	<u>M. ORD.</u> téim téigh téadh sé téadh sí téimis téigi téidís <u>Sb.</u> téitear	<u>AINM BRIATH.</u> dul <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> dulta
Diúltach			
Ceisteach			

dul - ainmfhocal

dul	[ainmneach uatha]
dula	[ginideach uatha]

té [mlfsc]

Is foirm de *téamh* atá *téim*.

téamh [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den chéad díochlaonadh]
éirí te nó a dhéanamh te; teas, teocht (níl teas ná téamh sa tine sin).

< téama

téanachtaint >

Foirmeacha

téigh (téamh) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> téim téann tú téann sé téann sí téimid téann sibh téann siad <u>Sb.</u> téitear	<u>CAITE</u> théigh mé théigh tú théigh sé théigh sí théamar théigh sibh théigh siad <u>Sb.</u> téadh	<u>GH. CHAITE</u> théinn théiteá théadh sé théadh sí théimis théadh sibh théidís <u>Sb.</u> théití	<u>FÁIS.</u> téifidh mé téifidh tú téifidh sé téifidh sí téifimid téifidh sibh téifidh siad <u>Sb.</u> téifear
<u>M. COINN.</u> théifinn théifeá théifeadh sé théifeadh sí théifimis théifeadh sibh théifidís <u>Sb.</u> théifi	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go dté mé go dté tú go dté sé go dté sí go dtéimid go dté sibh go dté siad <u>Sb.</u> go dtéitear	<u>M. ORD.</u> téim téigh téadh sé téadh sí téimis téigí téidís <u>Sb.</u> téitear	<u>AINM BRIATH.</u> téamh <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> téite
<p>Diúltach</p> <p>Ceisteach</p>			

téamh - ainmfhocal

téamh	[ainmneach uatha]
téimh	[ginideach uatha]

té [mlfsc]

An Foclóir Beag

mol [ainmfhocal firinsneach den chéad díochlaonadh]

lár rotha as a dtagann na spócaí agus a bhfuil an t-aiseal sáite ann; fearsaid, seafta (mol muilinn); barr cruinn (mol uibhe); an ceann thuaidh nó theas d'ais rothlaithe an domhain (an Mol Thuaidh, an Mol Theas).

< moirtís

moladh >

Foirmeacha

mol - ainmfhocal

mol	[ainmneach uatha]
moil	[ginideach uatha]
moil	[ainmneach iolra]
mol	[ginideach iolra]

Is foirm de *moladh* atá *mol*.

moladh [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach]

rud deas a rá nó a deirtear faoi dhuine nó faoi rud (mol an óige, bhí moladh mór acu air); móradh (ag moladh Dé, moladh le Dia); comhairliú (mhol mé dó é a dhéanamh); cur chun tosaigh le haghaidh díospóireachta (rún a mholadh); breithiúnas (fágaim faoi do mholadh féin é); caint nó salm molta (moladh mairbh); aontú (ní raibh sé ach ag moladh leat).

< mol

moll >

Foirmeacha

mol (moladh) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> molaim molann tú molann sé molann sí molaimid molann sibh molann siad <u>Sb.</u> moltar	<u>CAITE</u> mhol mé mhol tú mhol sé mhol sí mholamar mhol sibh mhol siad <u>Sb.</u> moladh	<u>GH. CHAITE</u> mholainn mhortá mholadh sé mholadh sí mholaimis mholadh sibh mholaidís <u>Sb.</u> mholtaí	<u>FÁIS.</u> molfaidh mé molfaidh tú molfaidh sé molfaidh sí molfaimid molfaidh sibh molfaidh siad <u>Sb.</u> molfar
<u>M. COINN.</u> mholfainn mholfá mholfadh sé	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go mola mé go mola tú go mola sé	<u>M. ORD.</u> molaim mol moladh sé	<u>AINM BRIATH.</u> moladh <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> molta

mholfadh sí mholfaimis mholfadh sibh mholfaidís <u>Sb.</u> mholfaí	go mola sí go molaimid go mola sibh go mola siad <u>Sb.</u> go moltar	moladh sí molaimis molaigí molaidís <u>Sb.</u> moltar	
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block; margin: 5px;">Diúltach</div>			
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block; margin: 5px;">Ceisteach</div>			

moladh - ainmfhocal

moladh	[ainmneach uatha]
molta	[ginideach uatha]
moltaí	[ainmneach iolra]
moltaí	[ginideach iolra]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

Is foirm de *cur* atá *cuir*.

cur [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den chéad díochlaonadh]

leagan síolta sa talamh (coirce a chur); saothrú talún (gort a chur); leagan rudaí ina n-áit (cur tuí, cur gaistí; cuir ansin é); lorg (eolas, tuairisc, a chur); caitheamh (chuir sé míle ó bhaile é; chuir sé a shaol go hainnis); seoladh chun bealaigh (teachtaire, litir, a chur; cuir abhaile é); sileadh, doirteadh (ag cur fearthainne; allas, fuil, a chur); sceitheadh (na crainn ag cur an duilliúir).

< cupard

curach >

cur amach (síneadh amach, nochtadh (do theanga a chur amach); díbirt (cuir amach as an teach iad); lainseáil (bád a chur amach); fógairt (ná cuir amach an scéal sin orm); doirteadh amach (cur amach an tae); tomhas, freagairt (cuir amach seo dom); aiseag, caitheamh amach).

cur ar (fágáil ina luí nó ina shuí nó ina sheasamh ar (cuir ar an mbord é; chuir sé ar mo chosa mé); seoladh ar aghaidh chun (duine a chur ar turas); ionad a thabhairt ar (cuireadh ar an bhfoireann é); tabhairt ar staid áirithe (ná cuir ar meisce iad; cuir na héadaí ar triomú); bualadh ar (cuir clár air; chuir mé stampa ar an litir; cuir ort do chuid éadaigh); tabhairt i bhfeidhm (ord a chur ar rudaí); bheith ina chúis le (chuir sé an slaghdán orm; ná cuir fearg orthu); leagan ar (cuireadh cáin orainn); cuir i leith (ná cuir an locht ormsa); cur chuig (cuir ceist air); brú ar (chuir siad troid orainn); ligean amach ar (chuir sé béic orm); tathant ar).

cur as (díbirt as (cuireadh as a bpoist iad); cosc ó, cur ó (chuir tú as gléas é); múchadh (solas a chur as); ligean amach (uaill a chur asat); cur mar fhad le (piosa a chur as rud); goilleadh ar (cad tá ag cur as duit?).

cur chun (cur chomh fada le (daoine a chur chun boird); cur os comhair (cuir chuige an t-arán); úsáid le haghaidh (cuir chun tairbhe duit féin é); tabhairt faoi (cur chun oibre)).

cur de (díbirt as nó cosc ó (cuireadh den pháirc iad; chuir sin den ól é); fáil réidh le (chuir sí an slaghdán di); stad de (cuir díot an gol); imeacht (cuir díot!).

cur faoi (cur ar íochtar (cuir béal an chiseáin faoi); cur ar an talamh (chuir sé a chosa faoi); fágáil ar staid áirithe (ná cuir scaoll fúthu, cuireadh faoi smacht iad); socrú síos, cónaí (cur fút in áit)).

cur i (ropadh, sá (cuireadh i bpríosún é; scian a chuir i nduine); tabhairt ar staid áirithe (duine a chur i gcrúachas; chuir sé ina thost é); léiriú (rud a chur in iúl, a chur i nGaeilge); líonadh le (chuir sé neart ionainn); dul i (cur sa siúl; cur in aghaidh nó i gcoinne ruda)).

cur isteach (caitheamh (cuir sé isteach a théarma); lorg (cur isteach ar phost); teacht salach ar (ná bí ag cur isteach orm)).

cur le (méadú, breisiú (cuir giota eile leis); tacú (ní neart go cur le chéile); cur ag foghlaim (cuireadh le múinteoireacht é); tiomáint chuig (duine a chur le buile)).

cur ó (tabhairt suas (cuir uait an chaint sin); scor, deighilt (cuir an bheirt sin ó chéile)).

cur roimh (é a bheith d'aidhm agat (chuir sé roimhe é a fhoghlaim)).

cur siar (moilliú (cuir siar an clog); cur ar athlá (cruinniú a chur siar); tathant (bia a chur siar ar dhuine)).

cur suas (gríosú (is tusa a chuir suas leis é); diúltú (cur suas de bhia); glacadh le (is deacair cur suas leis)).

cur thar (sábháil (airgead a chur tharat); doirteadh (pota ag cur thairis); síorchaint (tá sí ag cur thairisti ó mhaidin); casadh (roth, long, a chur thart); roinnt (deoch a chur thart); caitheamh, meilt (an lá a chur thart)).

Foirmeacha

cuir (cur) Dearfach aistreach/neamhaistreach

<p><u>LÁITH.</u> cuirim cuireann tú cuireann sé cuireann sí cuirimid cuireann sibh cuireann siad <u>Sb.</u> cuirtear</p>	<p><u>CAITE</u> chuir mé chuir tú chuir sé chuir sí chuireamar chuir sibh chuir siad <u>Sb.</u> cuireadh</p>	<p><u>GH. CHAITE</u> chuirinn chuirteá chuireadh sé chuireadh sí chuirimis chuireadh sibh chuiridís <u>Sb.</u> chuirteá</p>	<p><u>FÁIS.</u> cuirfidh mé cuirfidh tú cuirfidh sé cuirfidh sí cuirfidimid cuirfidh sibh cuirfidh siad <u>Sb.</u> cuirfead</p>
<p><u>M. COINN.</u> chuirfinn chuirfeá chuirfeadh sé chuirfeadh sí chuirfimis chuirfeadh sibh chuirfidís <u>Sb.</u> chuirfí</p>	<p><u>M. FOSH. LÁITH.</u> go gcuire mé go gcuire tú go gcuire sé go gcuire sí go gcuirimid go gcuire sibh go gcuire siad <u>Sb.</u> go gcuirtear</p>	<p><u>M. ORD.</u> cuirim cuir cuireadh sé cuireadh sí cuirimis cuirigí cuiridís <u>Sb.</u> cuirtear</p>	<p><u>AINM BRIATH.</u> cur <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> curtha</p>
<p>Diúltach</p> <p>Ceisteach</p>			

cur - ainmfhocal

cur	[ainmneach uatha]
cuir	[ginideach uatha]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

sábháil [ainm briathartha][ainmfhocal baininsneach den tríú díochlaonadh]
saoradh ó bhaol agus araile; caomhnú, cosaint ó dhochar; barra nó torthaí a bhaint agus a chur ó bhaol; cur thart le húsáid ar ball (airgead a shábháil).

< sábhadh

sábháilte >

Foirmeacha

sábháil (sábháil) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<p><u>LÁITH.</u> sábhálaim sábhálann tú sábhálann sé sábhálann sí sábhálaimid sábhálann sibh sábhálann siad <u>Sb.</u> sábháiltear</p>	<p><u>CAITE</u> shábháil mé shábháil tú shábháil sé shábháil sí shábhálamar shábháil sibh shábháil siad <u>Sb.</u> sábháladh</p>	<p><u>GH. CHAITE</u> shábhálainn shábháilteá shábháladh sé shábháladh sí shábhálaimis shábháladh sibh shábhálaidís <u>Sb.</u> shábháiltí</p>	<p><u>FÁIS.</u> sábhálfaidh mé sábhálfaidh tú sábhálfaidh sé sábhálfaidh sí sábhálfaimid sábhálfaidh sibh sábhálfaidh siad <u>Sb.</u> sábhálfar</p>
<p><u>M. COINN.</u> shábhálfainn shábhálfá shábhálfadh sé shábhálfadh sí shábhálfaimis shábhálfadh sibh shábhálfaidís <u>Sb.</u> shábhálfáí</p>	<p><u>M. FOSH. LÁITH.</u> go tsábhála mé go tsábhála tú go tsábhála sé go tsábhála sí go tsábhálaimid go tsábhála sibh go tsábhála siad <u>Sb.</u> go tsábháiltear</p>	<p><u>M. ORD.</u> sábhálaim sábháil sábháladh sé sábháladh sí sábhálaimis sábhálaigí sábhálaidís <u>Sb.</u> sábháiltear</p>	<p><u>AINM BRIATH.</u> sábháil <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> sábháilte</p>
<p>Diúltach</p>			
<p>Ceisteach</p>			

sábháil - ainmfhocal

sábháil	[ainmneach uatha]
sábhála	[ginideach uatha]

Ar Ais

An Foclóir Beag

Is foirm de *ceannach* atá *ceannaigh*.

ceannach [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den chéad díochlaonadh]
rud a fháil ar airgead; díol go daor as rud (ciall cheannaigh).

< ceann

ceannadhairt >

Foirmeacha

ceannaigh (ceannach) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<p><u>LÁITH.</u> ceannaím ceannaíonn tú ceannaíonn sé ceannaíonn sí ceannaímid ceannaíonn sibh ceannaíonn siad <u>Sb.</u> ceannaítear</p>	<p><u>CAITE</u> cheannaigh mé cheannaigh tú cheannaigh sé cheannaigh sí cheannaíomar cheannaigh sibh cheannaigh siad <u>Sb.</u> ceannaíodh</p>	<p><u>GH. CHAITE</u> cheannaínn cheannaíteá cheannaíodh sé cheannaíodh sí cheannaímis cheannaíodh sibh cheannaídís <u>Sb.</u> cheannaítí</p>	<p><u>FÁIS.</u> ceannóidh mé ceannóidh tú ceannóidh sé ceannóidh sí ceannóimid ceannóidh sibh ceannóidh siad <u>Sb.</u> ceannófar</p>
<p><u>M. COINN.</u> cheannóinn cheannófá cheannódh sé cheannódh sí cheannóimis cheannódh sibh cheannóidís <u>Sb.</u> cheannófaí</p>	<p><u>M. FOSH. LÁITH.</u> go gceannaí mé go gceannaí tú go gceannaí sé go gceannaí sí go gceannaímid go gceannaí sibh go gceannaí siad <u>Sb.</u> go gceannaítear</p>	<p><u>M. ORD.</u> ceannaím ceannaigh ceannaíodh sé ceannaíodh sí ceannaímis ceannaígí ceannaídís <u>Sb.</u> ceannaítear</p>	<p><u>AINM BRIATH.</u> ceannach <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> ceannaithe</p>
<p>Diúltach</p>			
<p>Ceisteach</p>			

ceannach - ainmfhocal

ceannach	[ainmneach uatha]
ceannaigh	[ginideach uatha]

Ar Ais

An Foclóir Beag

Is foirm de *cruinniú* atá *cruinnigh*.

cruinniú [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach]

bailiú, teacht nó tabhairt le chéile; slua daoine (labhairt le cruinniú); teacht chun cinn (cabáiste, prátaí, ag cruinniú).

< cruinneog

cruit >

Foirmeacha Dírithe :

cruinnitheoir [ainmfhocal firinsneach den tríú díochlaonadh]

Foirmeacha

cruinnigh (cruinniú) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<p><u>LÁITH.</u> cruinním cruinníonn tú cruinníonn sé cruinníonn sí cruinnimid cruinníonn sibh cruinníonn siad <u>Sb.</u> cruinnítear</p>	<p><u>CAITE</u> chruinnigh mé chruinnigh tú chruinnigh sé chruinnigh sí chruinníomar chruinnigh sibh chruinnigh siad <u>Sb.</u> cruinníodh</p>	<p><u>GH. CHAITE</u> chruinnínn chruinníteá chruinníodh sé chruinníodh sí chruinnímis chruinníodh sibh chruinnídís <u>Sb.</u> chruinnítí</p>	<p><u>FÁIS.</u> cruinneoidh mé cruinneoidh tú cruinneoidh sé cruinneoidh sí cruinneoidh sibh cruinneoidh siad <u>Sb.</u> cruinneofar</p>
<p><u>M. COINN.</u> chruinneoinn chruinneofá chruinneodh sé chruinneodh sí chruinneois chruinneodh sibh chruinneoidís <u>Sb.</u> chruinneofaí</p>	<p><u>M. FOSH. LÁITH.</u> go gcruinní mé go gcruinní tú go gcruinní sé go gcruinní sí go gcruinnimid go gcruinní sibh go gcruinní siad <u>Sb.</u> go gcruinnítear</p>	<p><u>M. ORD.</u> cruinním cruinnigh cruinníodh sé cruinníodh sí cruinnímis cruinnígí cruinnídís <u>Sb.</u> cruinnítear</p>	<p><u>AINM BRIATH.</u> cruinniú <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> cruinnithe</p>
<p>Diúltach</p>			
<p>Ceisteach</p>			

cruinniú - ainmfhocal

cruinniú	[ainmneach uatha]
cruinnithe	[ginideach uatha]
cruinnithe	[ainmneach iolra]
cruinnithe	[ginideach iolra]

An Foclóir Beag

Is foirm de *cluinstin* atá *cluín*.

cluinstin [ainm briathartha][ainmfhocal baininsneach den dara díochlaonadh]
cloisteáil.

< cluimhriú

clupaid >

Foirmeacha

cluín (cluinstin) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<p><u>LÁITH.</u> cluínim cluineann tú cluineann sé cluineann sí cluínimid cluineann sibh cluineann siad <u>Sb.</u> cluintear</p>	<p><u>CAITE</u> chuala mé chuala tú chuala sé chuala sí chualamar chuala sibh chuala siad <u>Sb.</u> chualathas</p>	<p><u>GH. CHAITE</u> chluíninn chluíteá chluineadh sé chluineadh sí chluínimis chluineadh sibh chluínidís <u>Sb.</u> chluintí</p>	<p><u>FÁIS.</u> cluinfidh mé cluinfidh tú cluinfidh sé cluinfidh sí cluinfimid cluinfidh sibh cluinfidh siad <u>Sb.</u> cluinfear</p>
<p><u>M. COINN.</u> chluinfinn chluinfeá chluinfeadh sé chluinfeadh sí chluinimis chluinfeadh sibh chluinidís <u>Sb.</u> chluinfi</p>	<p><u>M. FOSH. LÁITH.</u> go gcluine mé go gcluine tú go gcluine sé go gcluine sí go gcluínimid go gcluine sibh go gcluine siad <u>Sb.</u> go gcluintear</p>	<p><u>M. ORD.</u> cluínim - cluineadh sé cluineadh sí cluínimis - cluínidís <u>Sb.</u> cluintear</p>	<p><u>AINM BRIATH.</u> cluinstin <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> cluinte</p>
<p>Diúltach</p>			
<p>Ceisteach</p>			

cluinstin - ainmfhocal

cluinstin	[ainmneach uatha]
cluinstine	[ginideach uatha]

Ar Ais

An Foclóir Beag

déan [ainmfhocal firinsneach den chéad díochlaonadh]
 pearsa chéimiúil in ardeaglais; ceann dáimhe in ollscoil nó i gcoláiste.

< déagóir

déanach >

Foirmeacha Dírithe :

déanacht [ainmfhocal baininsneach den tríú díochlaonadh]

Foirmeacha

déan - ainmfhocal

déan	[ainmneach uatha]
déin	[ginideach uatha]
déin	[ainmneach iolra]
déan	[ginideach iolra]

Is foirm de *déanamh* atá *déan*.

déanamh [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den chéad díochlaonadh]

cur i gcrích nó ar fáil (obair a dhéanamh); comhlíonadh (an carchas, do dhualgas, a dhéanamh); cleachtadh (léann nó eolas a dhéanamh); cur le chéile (rinne Dia an domhan, bád a dhéanamh); ullmhú, cóiriú (an dinnéar a dhéanamh); cruthú (déanfaidh sé lá maith fós); sroicheadh (talamh a dhéanamh, na ceithre scór a dhéanamh); tarraingt (achrann a dhéanamh); bheith páirteach i (comhrá, greann, a dhéanamh); tabhairt (seanmóir a dhéanamh); (le haidiacht) (rinne sé tuirseach mé); ceapadh (tá mé ag déanamh go bhfuil an ceart agat; déanaim amach go bhfuil); cruth (rud ar dhéanamh uibhe); bheith sásta le (caithfidh tú déanamh leis, as).

< déanach

déanaí >

Foirmeacha

déan (déanamh) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> déanaim déanann tú déanann sé déanann sí déanaimid déanann sibh déanann siad <u>Sb.</u> déantar	<u>CAITE</u> rinne mé rinne tú rinne sé rinne sí rinneamar rinne sibh rinne siad <u>Sb.</u> rinneadh	<u>GH. CHAITE</u> dhéanainn dhéantá dhéanadh sé dhéanadh sí dhéanaimis dhéanadh sibh dhéanaidís <u>Sb.</u> dhéantaí	<u>FÁIS.</u> déanfaidh mé déanfaidh tú déanfaidh sé déanfaidh sí déanfaimid déanfaidh sibh déanfaidh siad <u>Sb.</u> déanfar
<u>M. COINN.</u>	<u>M. FOSH. LÁITH.</u>	<u>M. ORD.</u>	<u>AINM BRIATH.</u>

dhéanfainn dhéanfá dhéanfadh sé dhéanfadh sí dhéanfaimis dhéanfadh sibh dhéanfaidís <u>Sb.</u> dhéanfaí	go ndéana mé go ndéana tú go ndéana sé go ndéana sí go ndéanaimid go ndéana sibh go ndéana siad <u>Sb.</u> go ndéantar	déanaim déan déanadh sé déanadh sí déanaimis déanaigí déanaidís <u>Sb.</u> déantar	déanamh <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> déanta
Diúltach			
Ceisteach			

déanamh - ainmfhocal

déanamh	[ainmneach uatha]
déanaimh	[ginideach uatha]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

tar

faoi éis.

< tar-

taræ >

Is foirm de *tar-* atá *tar*.

tar- [réimír]

de dhroim, trí, trasna.

< tapúil

tar >

Foirmeacha

tar [réimír]

Is foirm de *teacht* atá *tar*.

teacht [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den tríú díochlaonadh]

druidim nó déanamh ar an áit seo; gabháil, gluaiseacht (tar an bealach seo; an dtiocfaidh tú linn?); sroicheadh, tarlú (tá an samhradh tagtha; tháinig a lá; teacht ar nead; tiocfar ort fós); foilsíú, nochtadh, fás (tháinig an síol; tháinig an leabhar amach; bhí na deora ag teacht); téarnamh (bád eisean is tháinig mise); fás, forbairt (tháinig trua agam dó; tá an bláth ag teacht air; tháinig misneach dom); aontú (ní thagaim leat ann sin); bheith in ann (ní thig liom é a dhéanamh); sárú (ní ag teacht romhat é); trácht, lua (ós ag teacht thairis sin duit).

< teach

teachta >

teacht abhaile (*gus, cumas (níl aon teacht abhaile ann)*).

teacht aniar (*gus, seasamh*).

teacht i láthair (*pearsantacht*).

teacht isteach (*ioncam*).

Foirmeacha

tar (teacht) Dearfach *neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u>	<u>CAITE</u>	<u>GH. CHAITE</u>	<u>FÁIS.</u>
tagaim	tháinig mé	thagainn	tiocfaidh mé
tagann tú	tháinig tú	thagta	tiocfaidh tú
tagann sé	tháinig sé	thagadh sé	tiocfaidh sé
tagann sí	tháinig sí	thagadh sí	tiocfaidh sí
tagaimid	thángamar	thagaimis	tiocfaimid
tagann sibh	tháinig sibh	thagadh sibh	tiocfaidh sibh
tagann siad	tháinig siad	thagaidís	tiocfaidh siad
<u>Sb.</u>	<u>Sb.</u>	<u>Sb.</u>	<u>Sb.</u>
tagtar	thángthas	thagtaí	tiocfar

<u>M. COINN.</u> thiocfainn thiocfá thiocfadh sé thiocfadh sí thiocfaimis thiocfadh sibh thiocfaidís <u>Sb.</u> thiocfaí	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go dtaga mé go dtaga tú go dtaga sé go dtaga sí go dtagaimid go dtaga sibh go dtaga siad <u>Sb.</u> go dtagtar	<u>M. ORD.</u> tagaim tar tagadh sé tagadh sí tagaimis tagaigí tagaidís <u>Sb.</u> tagtar	<u>AINM BRIATH.</u> teacht <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> tagtha
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px;">Diúltach</div> <div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px;">Ceisteach</div>			

teacht - ainmfhocal

teacht	[ainmneach uatha]
teachta	[ginideach uatha]

Ar Ais

© Rialtas na hÉireann, AFOST.

An Foclóir Beag

Is foirm de *dul* atá *téigh*.

dul [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den tríú díochlaonadh]

gluaiseacht (dul abhaile, anonn is anall); imeacht (cá ndeachaigh sé? rachaimid amach an sliabh); sroicheadh (bhí an t-uisce ag dul go glúine orm); rith (conas tá an scéal ag dul? seo mar a théann an chéad véarsa); cosaint (chuaigh sé pingin mhaith airgid); gabháil, tosú (dul a chodladh, ag léamh); a éirí le (chuaigh agam é a dhéanamh); léamh, tuiscint (is deacair dul amach ar an bhfear sin); teacht (chuaigh feabhas air); titim (ormsa a chuaigh an costas, an milleán); seasamh (is gearr le dul orainn é); teip, múchadh (tá sí ag dul as go mór; tá an lampa ag dul as; chuaigh díom é a dhéanamh); bheith dlite (bhí an méid sin ag dul dó); réiteach le (chuaigh an t-athrú bia go maith dó); imeacht as (dul faoi na gréine); luí isteach le (chuaigh sé sna saighdiúirí); athrú (ag dul i léig, in olcas; ag dul ó mhaith; dul le buile) le cosúlacht nó réiteach (lena máthair a chuaigh sí; ní théann an dá dhath le chéile; téann an deoch síos go maith leis); ceiliúradh, loiceadh (ná téigh siar ar d'fhocal; dul ar gcúl); briseadh, sárú (dul thar fóir; ní rachadh sé thar a fhocal; níl aon dul thairis); polladh (chuaigh an fuacht tríom); caitheamh (ag dul trí airgead); seans (níl aon dul aige air); leagan (dul cainte); bail (ar an dul ina raibh sé); am, ócáid (den dul seo; ar an gcéad dul síos).

< duirling

dumhach >

Foirmeacha

téigh (dul) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> téim téann tú téann sé téann sí téimid téann sibh téann siad <u>Sb.</u> téitear	<u>CAITE</u> chuaigh mé chuaigh tú chuaigh sé chuaigh sí chuamar chuaigh sibh chuaigh siad <u>Sb.</u> chuathas	<u>GH. CHAITE</u> théinn théiteá théadh sé théadh sí théimis théadh sibh théidís <u>Sb.</u> théití	<u>FÁIS.</u> rachaidh mé rachaidh tú rachaidh sé rachaidh sí rachaimid rachaidh sibh rachaidh siad <u>Sb.</u> rachfar
<u>M. COINN.</u> rachainn rachfá rachadh sé rachadh sí rachaimis rachadh sibh rachaidís <u>Sb.</u> rachfaí	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go dté mé go dté tú go dté sé go dté sí go dtéimid go dté sibh go dté siad <u>Sb.</u> go dtéitear	<u>M. ORD.</u> téim téigh téadh sé téadh sí téimis téigí téidís <u>Sb.</u> téitear	<u>AINM BRIATH.</u> dul <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> dulta
Diúltach			
Ceisteach			

dul - ainmfhocal

dul	[ainmneach uatha]
dula	[ginideach uatha]

té [mlfsc]

Is foirm de *téamh* atá *téigh*.

téamh [ainm briathartha][ainmfhocal firinsneach den chéad díochlaonadh]
éirí te nó a dhéanamh te; teas, teocht (níl teas ná téamh sa tine sin).

< téama

téanachtaint >

Foirmeacha

téigh (téamh) Dearfach *aistreach/neamhaistreach*

<u>LÁITH.</u> téim téann tú téann sé téann sí téimid téann sibh téann siad <u>Sb.</u> téitear	<u>CAITE</u> théigh mé théigh tú théigh sé théigh sí théamar théigh sibh théigh siad <u>Sb.</u> téadh	<u>GH. CHAITE</u> théinn théiteá théadh sé théadh sí théimis théadh sibh théidís <u>Sb.</u> théití	<u>FÁIS.</u> téifidh mé téifidh tú téifidh sé téifidh sí téifimid téifidh sibh téifidh siad <u>Sb.</u> téifear
<u>M. COINN.</u> théifinn théifeá théifeadh sé théifeadh sí théifimis théifeadh sibh théifidís <u>Sb.</u> théifí	<u>M. FOSH. LÁITH.</u> go dté mé go dté tú go dté sé go dté sí go dtéimid go dté sibh go dté siad <u>Sb.</u> go dtéitear	<u>M. ORD.</u> téim téigh téadh sé téadh sí téimis téigí téidís <u>Sb.</u> téitear	<u>AINM BRIATH.</u> téamh <u>AIDIACHT BHRIATH.</u> téite
<p>Diúltach</p> <p>Ceisteach</p>			

téamh - ainmfhocal

téamh	[ainmneach uatha]
téimh	[ginideach uatha]

té [mlfsc]